

שרות בתי הסוהר

- שמור -

מינהל טיפול ושיקום האסיר

מחלקת חינוך, טיפול ושיקום

תאריך : 03,08,2010

כ"ג באב, התש"ע

נציבות: מחלקת תיק :

חט"ש: רש"א #:

אסמכתא : 45682410

משתתפים

הנדון: אמנה רש"א - שב"ס

סימוכין:

תוכן עניינים

- 1 מבוא עמוד -----
- 3 פרק א' – הרצף הטיפולי -----
- 5 פרק ב' – חינוך והשכלה -----
- 6 פרק ג' – הטיפול בנוער -----
- 7 פרק ד' – הטיפול נשים -----
- 9 פרק ה' – הטיפול במתמכרים -----
- 11 פרק ו' – הטיפול בעברייני מין -----
- 12 פרק ז' – שיקום דתי -----
- 13 פרק ח' – תעסוקה -----
- 14 פרק ט' – הטיפול בטעוני פיקוח -----
- 16 פרק י' – הפיקוח האלקטרוני -----
- 17 פרק י"א' – השתלמויות, פורומים וימי עיון -----
- 18 פרק י"ב' – מחקר -----
- 19 פרק י"ג' – ממשק טכנולוגי -----

עמוד 1 מתוך 20

מחלקת חינוך, טיפול ושיקום, ת.ד. 81 רמלה ☎ 9776885 - 08 פקס : 08-9193960

דוא"ל : HATOSH@IPS.GOV.IL

תבנית אמנה שבס-רשא-מתוקן 18 08 2010 (2)

מבוא

עם כניסתו של האסיר למאסר הוא חווה את אובדן החופש הפיזי, אובדן חופש הבחירה, הפרטיות, ניתוק מן המשפחה ואובדן הכנסות כלכליות. מרבית האסירים סובלים מחסכים רגשיים, חינוכיים ותרבותיים וכן מחסכים תפקודיים, חוסר מיומנויות מקצועיות והיעדר מקורות תמיכה פנימיים וחיצוניים, המעצימים את תחושת הכישלון.

הטיפול באסירים במהלך המאסר במטרה לשקמם עם חזרתם לחברה הינה אחת המטרות המרכזיות בהן עוסקים מערכי התקון של השב"ס. מערכים אלה פועלים לסייע לאסיר להשתלב ולהסתגל לבית הסוהר ולסביבה החדשה אליה נקלע ונעשית התערבות חינוכית טיפולית ושיקומית למניעת נזקי מאסר לצד הקניית כלים מתקנים והכנה לקראת שחרור.

על מנת לשמר את הישגיו של האסיר במסגרות התקון השונות במהלך המאסר ולהבטיח את השתלבותו בחברה הנורמטיבית עם שחרורו יש להבטיח את שמירת הרצף הטיפולי גם מחוץ לכותלי בית הסוהר. על מנת לשמר את הרצף הטיפולי אמונה הרשות לשיקום האסיר, כגוף ממלכתי בעל ידע מקצועי ייחודי בשיקום אסירים על הכנת תוכניות שיקום לאסירים ומימושן, יצירת מודעות חברתית בנושא שיקומם, סיוע לבני משפחותיהם במהלך המאסר ולאחריו וקליטתם ושיקומם בקהילה.

מטרה

אמנה זו באה למסד את קשרי העבודה ויחסי הגומלין שבין שירות בתי הסוהר המקנה לאסירים כלים מתקנים ובין הרשות לשיקום האסיר, האמונה על הכנת תכניות שיקום ומימושן בקהילה, במטרה לצמצם את אחוז הרצדיביזם בקרב אוכלוסיית האסירים, באמצעות שמירת הרצף הטיפולי.

הואיל: וברצון הצדדים (שב"ס מצד אחד והרשות לשיקום האסיר מצד שני) להגדיר ולהסדיר את יחסיהם ההדדיים הכול בהתאם וכמפורט באמנה זו הוסכם והותנה בין הצדדים כדלקמן:

שירות בתי הסוהר יסייע לרשות לשיקום האסיר באיתור האסירים המתאימים לצורך הכנת תכנית שיקום לקראת שחרורם ויפעל כאמור באמנה זו. לשם כך יפעלו הצדדים על פי האמור בנוהל חטיבת התקון "נהלי עבודה שב"ס/הרשות לשיקום האסיר" המהווה חלק בלתי ניפרד מאמנה זו ובהתאם לנוהל כפי שיתעדכן מעת לעת. הצדדים יראו במשימתם שליחות חברתית ממעלה ראשונה ויפעלו במקצועיות רבה ובמחויבות גבוהה להגשמת חזונם. במסגרת יחסי העבודה המשותפים מתחייבים בזה הצדדים להדדיות, לשקיפות, לשמירת סודיות המידע ולהעמקת הידע המקצועי.

ולהלן באנו על החתום

נציב שב"ס

מנכ"ל רש"א

2

מחלקת חינוך, טיפול ושיקום, ת.ד. 81 רמלה ☎ 9776885 - 08 פקס : 08-9193960
דוא"ל : HATOSH@IPS.GOV.IL

פרק א' – הרצף הטיפולי

כללי:

מחקרים מראים שאסירים שעברו טיפול בכלא והמשיכו בטיפול בקהילה הגיעו לתוצאות הטובות ביותר בשיקום. הרצף הטיפולי מתאפשר בזכות העובדה, שחלק מהאסירים מתחילים טיפול בכלא ומיד עם שחרורם מופנים לתוכניות שיקום בפיקוח בקהילה, בהוסטלים ובמסגרות שיקומיות אחרות. הרצף הטיפולי מגדיל את סיכויי האסירים לשיקום ושימור השיקום לאורך זמן. רוב האסירים לאחר שחרורם חוזרים לביתם ויש צורך לטפל בהם ובבני משפחתם.

מטרת תוכניות השיקום בקהילה לסייע לאסיר לחזור לחברה כדי למנוע חזרה לכלא (מניעת מועדות). תהליך הטיפול צריך להתחיל בכלא ובהמשך הטיפול והשיקום ייעשה בקהילה כדי ליצור את הרצף הטיפולי. עיקר המאמץ השיקומי צריך להיות בחודשים הראשונים אחרי השחרור שזו תקופה קריטית לשיקום.

המטרה:

הסדרת ממשקי העבודה בין שבי"ס לרש"א לשמירת הרצף הטיפולי באמצעות שכלול, חידוד וחידוש דרכי הפעולה ובמטרה למנוע רצידיב יזם.

יעדים:

1. מסגרת עבודה משותפת ליצירת תהליכי עבודה ויחסי גומלין מוסכמים בין שני הגופים.
2. נהלי עבודה מקובלים על שני הגופים
3. הגדרת אמצעי עזר תומכים בעבודת רש"א שבי"ס.
4. הגדרת מדדים המייצגים את פעילות הצדדים לאמנה
5. סיכום, ממצאים והמלצות.

השיטה

1. לכל אסיר הזכות לפנות ליועץ הרשות בביס"ר, החל מ- 180 יום לפני מועד שחרורו הצפוי, לצורך בניית תוכנית שיקום ו/או טיפול במשפחתו לקראת שחרורו. הפניה תבוצע באמצעות העו"ס המטפל על גבי טופס הפניה לרשות. (נספח 1 - של רש"א) לטופס יצורף טופס ויתור סודיות.
2. בטרם יפנה העו"ס המטפל את האסיר ליועץ הרשות לשיקום האסיר יערוך עימו שיחה אודות שחרורו הצפוי ואודות רצונו בשיקום ויגבש עם האסיר הצעה לתוכניות השיקום.
3. העו"ס המטפל יכין דו"ח סוציאלי מקיף ולשם כך ירכז את המידע אודות רקע התמכרותי, רקע משפחתי, רקע טיפולי, תפקוד בבית הסוהר, תהליך הטיפול באסיר, מקום דיור בקהילה, מספר מאסרים וסוגי עבירות, שנות לימוד, שירות בצה"ל, חו"ד גורמי החינוך, הדת והתעסוקה, תוך מתן דגש לתהליכים רב-תחומיים שהאסיר עבר בהיותו במאסר כולל אבחוני אישיותיים

3

ונכונותו להמשכם בקהילה. דוחות אלה יועברו ליועץ רש"א בכלא, גם בהכנת תכנית לשחרור מוקדם וגם בשחרור מלא.

4. ההרכב הקבוע של הועדה להכנת תוכנית שיקום (להלן הוועדה) יהיה כדלקמן: יו"ר-יועץ רש"א, עו"ס מטפל, איש הקשר בבית הסוהר (סגן ר"ת טויש, ביחידות בהן אין סגן ר"ת טויש, יתמנה במידת האפשר עו"ס בכיר ומנוסה לתפקיד זה) יצטרף עפ"י צורך ובמידת האפשר, ר"ת טויש ייטול חלק בועדות. כמו כן ניתן להזמין משתתפים נוספים עפ"י העניין והצורך. הוועדה תבחן יחד עם האסיר את טיב כוונותיו, נכונות רצונותיו ומידת התאמתו לתכנית השיקומית המיועדת עבורו.
5. לפני יועץ רש"א יוצג תיק סוציאלי הכולל דוחות טיפוליים מגורמים שטיפלו באסיר קודם מאסרו או במהלך המאסר.
6. נציג רש"א ייחשף לתיקו המנהלי של האסיר בעיקר בכל הנוגע לתיקים פתוחים, פסקי דין, והגבלות מגורים וכדומה.
7. נציג רש"א ייחשף במידת האפשר באמצעות העו"ס למידע מודיעיני הרלבנטי לתכנית השיקום של האסיר.
8. במקרים של **אי הסכמה** בין חברי הוועדה לגבי אבחון האסיר, החלטת הוועדה תובא להכרעת הדרג הממונה בשב"ס ורש"א: רת"ח טויש בכלא ומפקח ארצי רש"א.
9. החלק בדו"ח הסוציאלי המתייחס לתוכניות לקראת שחרור ייכתב על ידי יועץ רש"א והעו"ס ביחד, תוך התמקדות מפורטת בסיכום הדיון והמלצות לקראת שחרור.
10. הדו"ח הסוציאלי יודפס וייחתם על ידי עו"ס שב"ס, נציג רש"א בכלא וראש תחום טיפול ושיקום ויופנה לוועדת השחרורים.
11. יועץ רש"א בכלא ידאג להעביר את החומר שקיבל מהכלא, כולל חו"ד מקצועיות רלוונטיות, לנציגי רש"א בקהילה ולגורמי הטיפול הרלוונטיים בקהילה, תוך שבוע מיום הדיון בוועדה.
12. יועץ רש"א בכלא יעביר לעו"ס שב"ס חו"ד ואישור על שליחת החומר לגורם המטפל בקהילה או בהוסטל.
13. עו"ס של שב"ס יתאם את המפגשים עם גורמים טיפוליים רלוונטיים בקהילה/בהוסטל/אחר וזאת בהתאם לאישור חופשותיו של האסיר.
14. אסיר רשאי לדחות את תאריך וועדת השחרורים לצורך בניית תוכנית שיקום.
15. בניית תוכנית שיקום לאסיר **תופסק** בגין שימוש בסמים, עבירות משמעת, חוסר שיתוף פעולה עם גורמים טיפוליים, או כל סיבה אחרת בהתייעצות משותפת של עו"ס שב"ס ויועץ רש"א.

אסירים משוללי חופשות

- אסירים שאובחנו כמתאימים מהותית לתוכנית שיקום בפיקוח רש"א אך לא ניתן להפגישם עם גורמי שיקום בקהילה או בהוסטלים, יופעל לגביהם הנוהל הבא:
1. הוסטלים ומרכזי טיפול רב-תכליתיים - נציגי המסגרות החוץ-קהילתיות השיקומיות יגיעו לכלא כדי לבדוק את התאמתם של האסירים לבניית תוכנית שיקום בפיקוח רש"א.

2. גורמי טיפול בקהילה - אסירים שאובחנו כמתאימים מהותית לתוכנית שיקום בקהילה, רש"א וש"ב"ס ינסו למצוא פיתרון שיאפשר לנציגים מהקהילה להגיע לכלא, או לאשר חופשה חריגה חד-פעמית לצורך מפגש עם גורמי השיקום בקהילה במידת האפשר.
3. במקרים בהם האסיר מוכר לגורמי טיפול בקהילה - תיבדק אפשרות להכנת תוכנית שיקום ללא מפגש עם גורם הטיפול בקהילה. יועץ רש"א בכלא ייפגש לפחות פעמיים עם האסיר בכלא לצורך אבחון מעמיק יותר של צרכיו והתאמתו לתוכנית שיקום ויחתיים אותו על חוזה טיפולי וטופס לויתור סודיות.

אסירים בעלי תקופת שליש קצרה (מתחת לחצי שנה)

תיבדק אפשרות למפגש חד-פעמי עם גורמי טיפול בקהילה לצורך הכנת תוכנית שיקום.

פרק ב' – חינוך והשכלה

כללי:

תוכניות החינוך וההשכלה מאפשרות לאסירים ללמוד, להתנסות וליישם מיומנויות למידה, חשיבה והתנהגות נורמטיביים. השתתפות האסיר בתוכניות החינוך הינה מאתגרת ואינטנסיבית וראשי תחום חינוך הם הגורם המקצועי המנחה בכל הנוגע לנושא החינוך וההשכלה בכלא כאשר גורמי החינוך השונים הפועלים בשטח, מכירים את האסיר היטב. הסגל החינוכי הפועל בבתי הסוהר ומנחה את האסירים בתכניות החינוך השונות רשאי להגיש חו"ד המתייחסת לתפקודו וסיכוייו של האסיר לעמוד בתכנית שיקום.

מטרה:

הסדרת תהליכי העבודה בין מערך החינוך בשב"ס לבין נציגי רש"א על מנת להבטיח את המשכיות תהליכי החינוך מחוץ לכותלי בית הסוהר ולבנות תוכנית שיקומית הכוללת פן חינוכי השכלתי המותאמת ליכולותיו ומסוגלותו של האסיר. ההשכלה מהווה נדבך חשוב המסייע לאסירים להשתלב בהכשרה מקצועית ובעבודות מקצועיות בהתאם לכישוריהם.

קווים מנחים:

1. ההיסטוריה החינוכית-השכלתית של כל אסיר תתועד בשב"ס מתחילת המאסר בצורה מסודרת ומפורטת.
2. תוכנית שיקומית תכלול תוכנית מובנית מתחום החינוך וההשכלה.
3. חו"ד ראש תחום חינוך בכלא, תהווה חלק בלתי נפרד מהשיקולים בבניית התוכנית השיקומית.
4. קרא וכתוב הינה דרישה בסיסית הקודמת לכל תהליך למידה אחר.
5. השאיפה הינה כי אסירים ישלימו 12 שנות לימוד עוד במרוצת מאסרם.
6. כמו כן השאיפה היא ליצור רצף בתכניות חינוכיות קהילתיות בתחום ההתמכרות (שלהב"ת, N/A צעדים) (תיאטרון קהילתי, משפחה, זוגיות (מכון אדלר, תכנית פירס).

יעדי התכנית החינוכית שיקומית:

1. הבטחת הרצף החינוכי והמשכיות התכניות החינוכיות וההשכלתיות שהחלו במרוצת המאסר, באמצעות הרשות לשיקום האסיר, לאחר השחרור מחוץ לכותלי הכלא.
2. חשיפת האסיר למידע נגיש על כל האפשרויות העומדות בפניו להמשך רכישת השכלה או שילוב במסגרות הכשרה שונות.

השיטה:

1. לכל אסיר/ה לקראת שחרורו הלוקח חלק בתכניות חינוכיות תיערך וועדת הכנה לקראת שחרור בין כתלי בית הסוהר במטרה לבנות עבורו תוכנית שיקומית. חברי הוועדה: ראש תחום חינוך או מי מטעמו, ר"ת תחום טו"ש, או מי מטעמו ויועץ רש"א.
2. לקראת הוועדה ימלא קצין החינוך טופס פרטים אישיים הכולל רקע היסטורי של האסיר בתחומי החינוך וההשכלה ויצרף את חוות דעתה של קצינת החינוך ביחס לרמת המוטיבציה, קבלת מרות, אחריות ומחויבות, עמידה ביעדים, התנהגות והישגים, הנוגעים למועמד כולל מיפוי צרכים ויכולות בתחום ההשכלתי והחברתי.
3. החומר הרלוונטי יונח בפני הוועדה אשר תבחן את צרכיו ויכולותיו בתחום זה.
4. יועץ רש"א הינו האחראי להפניית האסיר לגורם שיקומי בקהילה. מטרת התכנית השיקומית מחוץ לכותלי בית הסוהר הינה לשלב את האסיר במסגרת השכלתית חינוכית בקהילה כהמשך לתוכניות בהן השתתף במהלך המאסר.
5. רש"א אחראית לפקח על מימושה של התכנית השיקומית בסיוע גורמי הטיפול והשיקום בקהילה.
6. משך זמן הפיקוח הינו תקופת השחרור ברישיון כאשר הזמן המינימאלי הנדרש לפיקוח ייקבע על ידי הצדדים (מטפל מטופל) ולא יעלה על שנתיים.
7. על מנת להבטיח את שילובו של האסיר במסגרת הכשרה מקצועית בעלת אופי תעסוקתי ההולמת את כישוריו יובא הנושא לוועדת המעקב שנערכת לאסיר אחת לחצי שנה באגף. גורמי החינוך והטיפול יפעלו בתאום מלא כדי להיערך מבעוד מועד לטובת בניית רצף החינוכי תעסוקתי.
8. גורמי החינוך והטיפול יפעלו בתאום מלא כדי להיערך מבעוד מועד לטובת בניית הרצף החינוכי תעסוקתי באמצעות השלמת השכלה ל- 12 שנות לימוד.
9. שב"ס ורש"א יחשפו את האסירים במהלך ריצוי המאסר למגוון אפשרויות תעסוקה נדרשות בקהילה על מנת לאפשר את שילובם בהכשרות מקצועיות.
10. ועדת היגוי בהשתתפות נציגי שב"ס ורש"א תפעל לקדם את הרצף בתחום השלמת ההשכלה.
11. רש"א תפעל להמשכיות השלמת השכלה באמצעות הפרויקטים של רש"א בקהילה ובמסגרות חוץ-קהילתיות- בפיקוח רש"א.

פרק ג' – הטיפול בנוער

כללי

קבוצת האסירים הצעירים (עד גיל 18) הכלואה בבית הסוהר "אופק" מצויה בסיכון גבוה ומאופיינת בתפקוד חברתי והתנהגותי פלילי ואלים, חסך בתשומת לב, טיפול בלתי מספק, חינוך והשכלה מועטים, דימוי עצמי נמוך ובדרך כלל רקע משפחתי וסביבתי דיס פונקציונאלי ושאינו נורמטיבי. נערים אלו עברו כברת דרך שכללה מסכת ארוכה של כישלונות במסגרות חינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי, קשרים טיפוליים עם עובדי חברות רחוב, עובדים סוציאליים משפחתיים וקציני מבחן לנוער.

מטרה :

להסדיר ולהגדיר את מתכונת העבודה בין צוות כלא אופק ובין צוות תוכנית שוש"ן (שיקום ושילוב נוער) וליצור מסגרת פעילות משותפת באמצעות נוהלי עבודה כתובים, משותפים ומחייבים במטרה לאפשר רצף טיפולי, ולסייע לנער בתהליך שיקומו לאחר השחרור.

השיטה:

1. לכל נער אסיר הזכות להיפגש עם יועץ רש"א (יועץ תוכנית שוש"ן) בכלא אופק.
2. באחריות העו"ס המטפל בכלא להכין את הנער לקראת שחרורו ופגישתו עם יועץ הרשות לשיקום האסיר.
3. ככלל, יופנו כל הנערים השפוטים בעלי תרת מאסר של חצי שנה ומעלה.
4. נער שנשפט לתקופה קצרה מחצי שנה רשאי לפנות מרצונו דרך המטפל אל יועץ רש"א לשם הכנת תוכנית על בסיס וולונטארי לקראת תום מאסרו.
5. הפנייה לוועדה להכנת תוכנית שיקום תיעשה באמצעות דו"ח סוציאלי לוועדת שחרורים.
6. יועץ רש"א יבקר בכלא אופק על פי תכנית עבודה מסודרת, בתיאום עם ראש תחום טו"ש או מי מטעמו, אשר יעביר ליועץ את רשימת הנערים המועמדים לשחרור.
7. נציג רש"א ייחשף לתיקו המנהלי והסוציאלי של הנער ולדוחות משמעת המצביעים על מעורבות בעשייה פלילית ואלטימה בכפוף לסייגים החוקיים והאתיים.
8. הוועדה להכנת תוכניות שיקום רשאית להמליץ בפני ועדת השחרורים על אפשרות לשחרור בפקוח אלקטרוני כתוספת לתוכנית השיקומית.

שת"פ רש"א שב"ס

1. צוות כלא אופק וצוות רש"א - תוכנית שוש"ן יעדכנו זה את זה בקיומן של השתלמויות חוץ בתחומים הנוגעים לטיפול ולשיקום בני נוער במאסר או בני נוער שסיימו מאסר.
2. הסגל הטיפולי חינוכי בכלא אופק יעבור אוריינטציה להיכרות עם תוכנית שוש"ן ולחילופין אנשי סגל שוש"ן יעברו אוריינטציה והיכרות עם כלא אופק.
3. תוכניות פעולה משותפות שבהן משתתפים נציגי אופק ונציגי תוכנית שוש"ן, יתבצעו

- בהנחיה משותפת ומוסכמת של ר"ת עו"ס בכלא אופק ויועץ רש"א בכלא אופק.
4. הנהלת בית סוהר אופק תקיים מפגשים עיתיים (מטה מול מטה) עם הנהלת צוות שוש"ן למתן מענים נדרשים.
 5. הצוות הטיפולי חינוכי בבית סוהר אופק יקיים מפגשים עיתיים עם צוות שוש"ן.
 6. צוות כלא אופק וצוות תוכנית שוש"ן יזמינו זה את זה לאירועים יזומים האחד של השני.

פרק ד' – הטיפול נשים

כללי

נשים אסירות הנן אוכלוסייה קטנה יחסית לגברים אסירים (פחות מ 2%). אוכלוסייה זו שונה מאוכלוסיית הגברים האסירים ומתאפיינת במצוקות ייחודיות ובהפרעות נפשיות קשות ומורכבות יותר מאשר לגברים אסירים. רוב הנשים בכלא סבלו מהתעללויות קשות בילדותן ובגרותן. לרובן היסטוריה של התעללות מינית החל מגילאים מוקדמים ולאורך חייהן והן סובלות מטראומות מורכבות של פגיעות מיניות, אלימות וניצול בזנות. רוב הנשים בכלא מכורות לסמים קשים, וקיים מספר גבוה של נשים הסובלות מתחלואה כפולה על רקע התמכרות לסמים והפרעת לחץ פוסט טראומטית מורכבת (Complex PTS).

הרשות לשיקום האסיר הקימה מערך טיפול באסירות משוחררות המותאם למאפיינים השונים של אוכלוסיית הנשים האסירות בהשוואה לאוכלוסיית הגברים האסירים. צוות המטפלות עבר הכשרה ייחודית לטיפול בנשים שעברו טראומות קשות של פגיעות מיניות וזנות.

מטרה:

להסדיר ולהגדיר את מתכונת העבודה בין צוות ביס"ר נווה תרצה ובין תחום נשים רש"א וליצור מסגרת פעילות משותפת באמצעות נוהלי עבודה כתובים, משותפים ומחייבים.

השיטה:

1. האסירות בנווה תרצה מלוות במהלך מאסרן על ידי עובדת סוציאלית למתן מענה טיפולי החל מן המעצר ולאורך כל תקופת המאסר ועד לשחרור.
2. גורמי הטיפול בבית הסוהר מכינים את האסירה לקראת שחרורה ולקראת פגישתה עם יועצת הרשות לשיקום האסיר.
3. לכל אסירה הזכות להיפגש עם יועצת רש"א בכלא נווה תרצה לפחות חצי שנה לפני מועד השחרור המוקדם או מיד לאחר שנשפטה ועומדת לקראת שחרור.
4. גורמי הטיפול יסייעו בהפגשת האסירה עם נציגת רש"א בכלא לפגישה ראשונית שתיקרא להלן הוועדה להכנת תוכניות שיקום. ככלל יופנו כל הנשים השפוטות.
5. יועצת רש"א תסתייע במעקב אחר מועדי שחרורם של הנשים באמצעות דוחות מחשב שתקבל

ממזכירת העו"ס.

6. יועצת רש"א תגיע לכלא בקביעות על פי תוכנית עבודה שתיקבע בתאום עם רת"ח טו"ש או מי מטעמה.
7. בכדי לאפשר את הקשר בין האם האסירה לילדיה כבר מתחילת מאסרה, ימולא על ידי עו"ס הכלא טופס "אמהות וילדיהן" (נספח 1) בו מצויים פרטים אודות הילדים הקטינים הנמצאים בקהילה. טופס זה יועבר במרוכז ליועצת רש"א ויופץ על ידה לרכזות תכנית אמהות וילדיהן.
8. רכות תחום טו"ש בכלא תמנה עו"ס מטעמה שתפעל מול יועצת רש"א שתפקידה לרכז את נושאי הכנת הנשים ולממש את התיאום הארגוני מול יועצת רש"א.
9. הדוח הסוציאלי שיוכן על ידי העו"ס המטפלת (דו"ח סוציאלי לועדת השחרורים) יכלול את פרטי המידע הבאים: רקע אישי ותפקודי, רקע פלילי, רקע משפחתי, רקע טיפולי, התמכרות ופסיכיאטרי, מספר מאסרים ומספר כניסות לכלא, שנות לימוד ומסגרות חינוכיות וטיפוליות קודמות, תפקוד בכלא, תהליכים טיפוליים וחינוכיים בכלא, וכל מידע רלוונטי נוסף על פי שיקול דעתה של העו"ס וצורכי נציג רש"א.
10. הדו"ח יכלול על פי הצורך המלצות מב"ן והמלצות ועדות אלמ"ב, ג"ע וועדת טעוני פיקוח.
11. כחלק מבניית תוכנית השיקום, עם הפגישה הראשונית כחצי שנה לפני השחרור, תיעשה פנייה לגורמי הטיפול בקהילה ממנה מגיעה האסירה לצורך קבלת אינפורמציה על המשפחה והסביבה התומכת של האסירה ועל התהליכים שנעשו עד לכניסתה לכלא.

פרק ה' – הטיפול במתמכרים

כללי:

אוכלוסיית האסירים הנגועה בנגע הסמים בשב"ס מהווה כ- 50% מכלל האוכלוסייה השפוטה השוהה בשב"ס. הטיפול במתמכרים נעשה במספר מסגרות כגון, בית סוהר חרמון המהווה מרכז טיפולי ארצי, במג"ש ביחידות השונות ובחדרי ל"ב. מרכזי הטיפול בבית סוהר חרמון פועלים כקהילה טיפולית והטיפול נעשה לרוב במסגרת קבוצתית. על מנת להבטיח את הצלחת הטיפול נידרש להבטיח את קיומו של רצף טיפולי לאחר השחרור לקהילה.

המטרה:

להסדיר את מתכונת העבודה בין שב"ס לבין נציגי רש"א בהתייחס למטופלים להם בעיית התמכרות, על מנת לשמר ולחזק את אפקטיביות הטיפול ולקדם את סיכויי שיקומו של האסיר באמצעות הבטחת הרצף הטיפולי.

שיטה:

1. אסיר המכור לסמים או לאלכוהול יופנה לטיפול באחת ממסגרות הגמילה הפועלות בשב"ס.
2. לקראת שחרורו, ובדומה לכל אסיר אחר, קיימת בפניו הזכות לפנות ליועץ הרשות לשיקום האסיר.

- לצורך בניית תוכנית שיקום שתאפשר רצף טיפולי, הפניה תבוצע באמצעות העו"ס המטפל.
3. עו"ס שב"ס ישמש איש קשר ורכז את נושא הכנת האסיר לקראת שחרור ויקיים תיאומים ארגוניים מול רש"א.
 4. יועץ רש"א יגיע לכלא לשיחה משותפת עם האסיר והעו"ס המטפל, במסגרתה ייערך אבחון צרכים והפנייה למסגרת המשך בקהילה במידת הצורך יופנה האסיר להמשך ראיונות ובדיקת התאמה למסגרת הייעודית שהותאמה לו. כמו כן תיבדק תקופת ניקיונו של האסיר מסמים והיסטוריה של ניסיונות גמילה וטיפול בהתמכרויות.
 5. האסיר יופנה להמשך טיפול בתחום ההתמכרויות, לאחת ממסגרות רש"א, או למסגרות המגוונות הפועלות בקהילה עם אפשרות לפיקוח רש"א.
 6. העו"ס המטפל יכין את האסיר לקראת שחרורו הצפוי, יאבחן את צרכיו להמשך טיפול בקהילה יכין דו"ח סוציאלי מקיף וידאג לקשר בינו לבין יועץ רש"א לצורך גיבוש תוכנית שיקומית.
 7. עו"ס הכלא יעדכן את וועדת השחרורים בפרטי התוכנית המוצעת לאסיר והתקדמותה, ילווה את האסיר בתהליך בניית התוכנית ויעדכן את יועץ רש"א בכל שינוי ובעיה.
 8. יועץ רש"א יפנה את האסיר למסגרת שיקומית לטיפול בהתמכרויות המותאמת לצרכיו ויכולותיו הן בקהילה והן במסגרות חוץ קהילתיות.
 9. יועץ רש"א יעביר מידע רלוונטי, אודות תוכניות שיקום בתחום ההתמכרויות לעובדים הסוציאליים בשב"ס בכדי שאלו יוכלו להעביר מידע זה לאסירים.
 10. במקרה של תוכנית שיקום בפיקוח, ידווח נציג רש"א לוועדת השחרורים אודות התקדמות או הפרה של התהליך הטיפולי.

שת"פ רש"א שב"ס:

1. שב"ס ורש"א יקיימו סדנאות בתחום ההתמכרות לקראת שחרור, בהנחיה משותפת, על פי הנדרש ובמידת האפשר.
2. שב"ס ורש"א יקיימו מפגשים משותפים בין צוותי הטיפול בכלא לנציגי המסגרות הטיפוליות בקהילה בתחום ההתמכרויות.
3. בהתאם לתוכנית שנתית משותפת לשב"ס ורש"א תתאפשר כניסת בוגרי הוסטלים שעברו בהצלחה טיפול בהוסטל למסגרות הגמילה בשב"ס לביצוע העברת מסרים של מטופלי ההוסטל בתוך המסגרות הטיפוליות בשב"ס.
4. יועץ רש"א ישתתף בישיבות צוות מעת לעת, בהן יידונו במשותף סוגיות רלוונטיות וכן תיעשה חשיפה לטיפול במסגרת שב"ס בתחום ההתמכרויות ולמסגרות הפועלות בקהילה.
5. אסירים שאובחנו ע"י עו"ס שב"ס ויועצי רש"א כמתאימים וזקוקים לטיפול בהתמכרות לאלכוהול, יופנו לטיפול בקהילה או להוסטל, כאשר הגורמים הטיפוליים בשב"ס ויועץ רש"א ידאגו להסדרת המימון באמצעות "הועדה" של מחלקת הרווחה באזור מגוריו של האסיר.
6. אסירים שאובחנו ע"י עו"ס שב"ס ויועץ רש"א כמתאימים וזקוקים לטיפול בהימורים יופנו לתוכניות טיפול בהימורים בעמותות "אפשר" בקהילה.

פרק ו' – הטיפול בעברייני מין

כללי

חוק ההגנה על הציבור מפני עברייני מין מחייב את שב"ס למתן טיפול שיקומי מונע לעברייני מין. אוכלוסיית עברייני המין מהווה כ- 10% מכלל אוכלוסיית העבריינים בשב"ס והיא נחלקת למספר קטגוריות: בעלי מסוכנות מינית גבוהה, בינונית ונמוכה. עברייני המין המוגדרים כבעלי מסוכנות מינית גבוהה נבדקים ומטופלים לרוב על ידי מב"ן ואילו בעלי המסוכנות המינית הבינונית והנמוכה מהווים את אוכלוסיית היעד לטיפול בשב"ס.

הטיפול בעברייני המין בשב"ס נעשה לרוב במסגרת מחלקות המתמחות בטיפול בעברייני מין כאשר הכלי הטיפולי המרכזי הינו הקבוצה. הטיפול הינו התנהגותי קוגניטיבי ונעשה במסגרת קבוצות טיפול פסיכו-חינוכיות וייעודיות. המסגרות הטיפוליות במסגרת הקהילה מועטות ומצומצמות עובדה המקשה על שמירת הרצף הטיפולי.

המטרה:

לפעול לקיומו של רצף טיפולי תוך דיפרנציאציה בין בוגרי המחלקות הטיפוליות בשב"ס, עברייני מין ששולבו בקבוצות פסיכו-חינוכיות בשב"ס ואסירים שמסיבות שונות לא טופלו בשב"ס.

השיטה:

1. על מנת להבטיח את קיומו של רצף טיפולי עם תום תקופת המאסר ושחרור ברישיון תתקיים **ועדת השמה** ומשותפת לשב"ס ורש"א לצורך טיפול בעברייני מין אשר תתכנס כחצי שנה לפני השחרור ברישיון.
2. חברי הוועדה משב"ס יהיו ראש תחום טיפול ושיקום ביחידה או מי מטעמו שירכז את הנושא, עו"ס מטפל, חו"ד מב"ן וגורם מקצועי מתאם מרש"א (אחד בכל אזור: מרכז, שרון, דרום, צפון).
3. הוועדה תגבש תוכנית שיקום מונעת בקהילה אם סברה כי יש בשיקום מונע בקהילה כדי להפחית את רמת הסיכון הנשקפת מהאסיר לביצוע עבירת מין נוספת בכפוף להערכת מסוכנות ומידע מגורמי הטיפול בשב"ס.
4. האחריות לגיבושן של תכניות שיקום מונע בקהילה לאחר השחרור תהיה של הגורם המקצועי המתאם מטעם רש"א בכל מחוז.
5. אחת לרבעון יתקיים מפגש ברמה הארצית לליבון הקשיים, הדילמות והגדרת שיתוף הפעולה. במפגש ייקחו חלק כל ארבעת המתאמים המקצועיים מרש"א, קציני טו"ש מחוזיים, ראש תחום עברייני מין ברש"א ורכזת ארצית לטיפול בעברייני מין בשב"ס חטו"ש.
6. שב"ס ישקול ויפעל ליציאת אסיר לחופשה חריגה ככל שניתן ובכפוף לנסיבות לצורך הכנת תכניות שיקום מונע בקהילה.
7. שב"ס ורש"א יפתחו ערוצי תקשורת אינטראקטיביים לצורך העברת וקבלת מידע להכנת תכניות שיקומיות בקהילה.

שת"פ רש"א שב"ס:

1. שירות בתי הסוהר והרשות לשיקום האסיר יפעלו לקיומן של הכשרות והדרכות משותפות הרלוונטיות לתחום הטיפול בעברייני מין במסגרות חיצוניות כגון בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטאות וגופים מקבילים אחרים.
2. רש"א תפעל להקמתן של מסגרות טיפוליות שיקומיות כגון הוסטלים לעברייני מין בקהילה.

פרק ז' – שיקום דתי

כללי:

עפ"י גישת היהדות, שורש הפשיעה טמון בחסך בערכים חברתיים בסיסיים, ורק באמצעות הפנמתם של ערכים אלה יתכן שינוי בהתנהגות העבריינית. מתוך גישה זו פועל מערך השיקום התורני בבתי הכלא, הבא לידי ביטוי בהפעלת מדרשיות תורניות, אגפי לש"מ ואג"ד ובמגוון פעילויות תורניות אחרות. על מנת ליצור רצף טיפולי לאסירים המקיימים אורח חיים דתי, מפעילה הרשות לשיקום האסיר תוכניות שיקום תורניות לאסירים לאחר תום מאסרם – בין אם בשחרור ממוקדם ובין אם בשחרור מלא.

מטרה:

הסדרת תהליכי העבודה בין שב"ס לרש"א בתחום השיקום התורני.

אוכלוסיית יעד:

אסירים יהודים שפוטם אשר מקיימים אורח חיים דתי, המוכרים לרב בית הכלא והמעוניינים בתוכנית שיקום תורנית.

שיטה:

1. אבחון ומיון אסירים בשיקום התורני יעשה ע"י מפקח שיקום תורני ברש"א (להלן – מש"ת). בהעדרו, יערך התהליך ע"י יועץ רש"א בבית הכלא בו שוהה האסיר.
2. עם קליטתו של האסיר בבית הכלא, יערך לאסיר מפגש אבחון תורני, לשם הכנת "חליפת שיקום". במפגש זה יוצעו לאסיר מסלולי שיקום בהתאם לאופי עבירותיו, לתקופת מאסרו ולאפיוניו האישיים. בראיון האבחון התורני ייקחו חלק רב בית הכלא, ועו"ס האסיר.
3. רב בית הכלא יכין תמצית קלידה כ- 5 חודשים טרם התייצבותו של אסיר בוועדת השחרורים. תמצית הקלידה תתייחס לתפקודו של האסיר במסגרת התורנית בה שוהה, וכן תכלול חו"ד והמלצות באשר לשיקומו. בהתכנס הוועדה לשם הכנת תוכנית שיקום תונח בפניה חוות דעתו של הרב לצורך גיבוש ההמלצות לוועדת השחרורים.
4. נמצא אסיר מתאים לבניית תוכנית שיקום תורנית – יכין רב היחידה חו"ד מפורטת ויעבירה לעו"ס המטפל על מנת שתכלילו בדו"ח המסכם ותייצגו בפני הוועדה.
5. מרכז שיקום תורני יקיים אחת לחצי שנה בבתי כלא בהם ישנם אגפים תורניים סדנת הכנה לקראת שחרור, המיועדת לאסירים העומדים עד שנה לקראת תום ריצוי 2/3 ממאסרם.

12

6. בבתי כלא בהם אין אגפים תורניים, יקח מש"ת חלק בסדנאות הכנה המתקיימות מעת לעת ויציג בהן את תחום השיקום התורני.
7. ר"ת שיקום תורני ברש"א יעביר לרב הראשי בשב"ס דו"ח של סיכומי הפניות מידי רבעון.
8. ר"ת שיקום תורני ברש"א והרב הראשי בשב"ס יקיימו מפגש פעם בחודש לצורך תיאום, בקרה ויזום תהליכי עבודה.
1. אחת לשנה יערך מפגש מחוזי בין רבני המחוז לבין יועצי רש"א הכלליים והתורניים. המפגש יכלול הדרכה משותפת, ובמידת האפשר גם סיור במוסדות השיקום התורניים.
2. יתקיימו מפגשי עבודה עיתיים בין גורמי הדת רש"א שב"ס לגורמי הטו"ש רש"א שב"ס.
3. שני הגופים ישתפו פעולה בקיום ימי עיון ובימי אוריינטציה.

פרק ח' – תעסוקה

כללי

מערך התעסוקה בשירות בתי הסוהר מקנה לאסיר מיומנויות מקצועיות, הרגלי עבודה ומשמעת אשר יסייעו לשילובו בעולם העבודה עם שחרורו. הכשרת האסיר לעולם העבודה נערכת בשני תחומים עיקריים: שילובו של האסיר במקומות תעסוקה בבית הסוהר בהם רוכש האסיר ידע וניסיון מקצועי והכשרתו באמצעות קורסים מקצועיים המקנים תעודה מטעם משרד התמ"ת או מכללה / מוסד אשר הוסמכו לכך.

מטרה:

יצירת רצף טיפולי והעמקת הקשר המקצועי בין מערך התעסוקה לרשות לשיקום האסיר במהלך המאסר ובעיקר לקראת סיומו, במטרה לסייע בשילובו של האסיר מחדש בחברה, תוך התאמה לכישוריו ולפוטנציאל הטמון בו ביחס לדרישות השוק המשתנות.

השיטה

1. באחריות שב"ס לידע כל אסיר בדבר זכותו לפנות ליועץ תעסוקתי של הרשות לשיקום האסיר, החל מ- 180 יום לפני מועד שחרורו הצפוי לצורך בניית תוכנית שיקום – הכוללת איתור מקום תעסוקה/הכשרה מקצועית והשתלבות בו.
2. יועצי התעסוקה של רש"א יפעלו בבתי הסוהר השונים בהתאם למיקומם הגיאוגרפי בקהילה וייקחו חלק בסדנאות הכנה לתעסוקה בבתי הכלא בשיתוף גורמי הטיפול והחינוך.
3. ריכוז תחום תעסוקת האסיר בבית הסוהר והכשרתו המקצועית יתבצע ע"י קצין התעסוקה בבית הסוהר או קצין הכשרה מקצועית בתיאום עם ראש תחום טו"ש והוא ישמש כאיש קשר עם יועץ התעסוקה של רש"א לנושא התעסוקה וישא באחריות לתאום המפגשים והכנת חומר כתוב לגבי האסיר.
4. יועצי התעסוקה של רש"א יגיעו לבתי הסוהר באופן קבוע בהתאם לרשימת האסירים המועמדים

- לועדת שחרורים לצורך ראיון אסירים משוללי חופשות שאובחנו כמתאימים לשיקום. אסירים בסבב חופשות יגיעו בזמן חופשה למפגשים עם יועצי תעסוקה של רש"א.
5. איש הקשר מטעם שב"ס (סגן ר"ת טויש, ביחידות בהן אין סגן ר"ת טויש, יתמנה במידת האפשר עו"ס בכיר ומנוסה לתפקיד זה) ייערך לביקור כך שבעת הביקור יידונו לפחות 5 אסירים, במידה ומספר האסירים יפחת מ- 5 על איש הקשר לדווח ליועץ על כך מבעוד מועד.
 6. איש הקשר יוודא שקצין התעסוקה ישוחח עם האסיר ויגבש דו"ח הכולל פרטים על רקעו התעסוקתי, הכולל פרטים אישיים על האסיר, רקע תעסוקתי, שנות לימוד, רישיון נהיגה, קורסי הכשרה מקצועית, תעודות מקצועיות אשר רכש בכלא ומחוצה לו, ניסיון בעבודה, כישורים ומיומנויות בתחום התעסוקה, ציון מגבלות רפואיות (אם ישנן).
 7. דו"ח זה יועבר לעו"ס המטפל באסיר לצורך הכללתו בדו"ח המקיף אשר יוכן לועדת השחרורים.
 8. על אסיר המועמד לועדת שחרורים להיפגש עם יועץ רש"א ויועץ תעסוקה בקהילה (עפ"י נוהל פיקוח רש"א), לצורך הכנת תוכנית שיקום תעסוקתית/פיקוח תעסוקתי. מפגשים אלו ייערכו בקהילה. בסיומם יוכן דו"ח סיכום ע"י רש"א- אשר יוגש לועדת השחרורים.
 9. בועדת השחרורים יוצגו הדוחות הבאים: דו"ח עו"ס – הכולל את דו"ח קצין התעסוקה, דו"ח רש"א הכולל התרשמות וסיכום המפגשים שנערכו עם האסיר בקהילה ושילובו במקום עבודה.

שת"פ רש"א שב"ס

1. שירות בתי הסוהר ורש"א יקיימו ימי עיון משותפים לק. התעסוקה בבתי הסוהר וליועצי התעסוקה של רש"א להעמקת הידע ולליבון סוגיות מקצועיות.
2. שב"ס ורש"א יזמנו אסירים משוחררים שנקלטו בעולם העבודה להעברת מסר לאסירים המצויים עדיין במאסר במסגרת פרויקט "אסירים משוחררים מועסקים למען אסירים בכלא".
3. יועצי התעסוקה של רש"א יזמנו לסיומי קורסי הכשרה מקצועית – בבתי הסוהר על מנת להציג בפני האסירים אפשרויות תעסוקה נדרשות בשוק העבודה עם שחרורם.
4. שב"ס יערוך סדנאות הכנה לעולם העבודה לאסירים בכלא בשיתוף עם יועצי התעסוקה של רש"א, לבניית תכנית לימודית המצויה בהלימה לצרכים התעסוקתיים ואפשרויות הקליטה בעולם העבודה.

פרק ט' – הטיפול בטעוני פיקוח

כללי:

בבתי הסוהר השונים ובבית סוהר מג"ן בפרט, שוהים אסירים המוגדרים טעוני פיקוח. מדובר בכ-200 אסירים המוגדרים טעוני פיקוח ברמה א' ו-ב' ואחרים המאובחנים כחולי נפש וזקוקים גם הם לטיפול והתייחסות ייחודית. אוכלוסייה זו מאופיינת ברמה נמוכה של תפקוד, בעיות התנהגות קשות, קשיי הסתגלות, מחלות נפש, התמכרות לסמים/אלכוהול (לעיתים שילוב בין השניים), פיגור ברמות השונות, דלות, היעדר מקורות תמיכה, פגיעות עצמיות וניסיונות אובדניים וקושי להשתלב במסגרות רגילות בשב"ס.

בדרך כלל מדובר באסירים חלשים, המתקשים לדאוג לעצמם ולקדם את ענייניהם ומועדים בשל כך לניצול ע"י אחרים. חלק מהאסירים לא טופלו בעבר ע"י הגורמים השונים בקהילה ולא הוכרזו כזכאים לקצבת נכות או סל שיקום-דבר המצריך הסדרת התהליך מתחילתו ועד סופו, במהלך המאסר.

במהלך המאסר אוכלוסייה זו מטופלת בשב"ס באופן ייחודי ע"י צוות רב מקצועי וניכר, בדרך כלל שיפור יחסי במצבם של האסירים מבחינה תפקודית, התנהגותית, נפשית וכללית. קיימת חשיבות רבה להמשכיות הטיפול הייחודי והרב מקצועי גם ובעיקר לאחר שחרורו של האסיר לקהילה.

המטרה:

שמירה על רצף טיפולי, שימור וחיזוק ההישגים והאיזון אליו הגיע האסיר, השמה במסגרת מתאימה לשם המשך תפקוד וניהול חיים נורמטיביים ומניעת רצידיביזם.

השיטה:

1. העו"ס המטפל יגבש לכל אסיר טעון פיקוח תכנית שיקומית זמן רב לפני מועד השחרור ברישיון שתופנה לנציג רש"א לבדיקת נתוניו האישיים של האסיר, האבחנה הרפואית שלו, הערכת גורמי הטיפול, בדיקת זכאותו לקצבה מבטל"א, הפנייה לוועדה רפואית וקביעת אחוזי נכות, בדיקת התאמה וזכאות לסל שיקום ובהתאם לכך, חיפוש מסגרת הולמת בקהילה.
2. המפגש בין יועץ רש"א והאסיר יתקיים בכל מקרה וללא קשר לתפקודו והתנהגותו של האסיר במאסר, היותו בסבב חופשות, מידת שיתוף הפעולה שלו והסתיעותו במקורות תמיכה ובכלל.
3. שב"ס ורש"א יקיימו ועדת היגוי קבועה ומתמשכת שבה ייקחו חלק נציגים ממשד הבריאות, משרד הרווחה והמוסד לביטוח לאומי. בוועדה יידונו נושאים עקרוניים הקשורים לאוכלוסיית טעוני הפיקוח ומציאת פתרונות פרטניים לאסירים טרום שחרור כאשר המטרה המרכזית היא להקים מסגרת "מעברים" לאסירים חסרי בית הזקוקים לתמיכה מלאה לאחר השחרור, כך שתאפשר היכרות עם האסיר ומאפייניו, רתימתו לטיפול, טיפול וקידום ענייניו השונים, חלקם טכניים, שיאפשרו בעתיד מציאת מסגרת מתאימה להשמתו לאחר השחרור.

שת"פ רש"א שב"ס:

1. שב"ס יאפשר קיומו של מפגש בין נציג רש"א לטעון הפיקוח כחצי שנה לפני מועד ועדת השחרור או קודם לכן הכול לפי העניין.
2. שב"ס יפעל לאפשר ככל הניתן הוצאת אסירים בליווי לוועדות רפואיות בביטוח לאומי לקביעת אחוזי נכות או לבדיקת התאמתם למסגרות השונות לקראת שחרור, (מרכז צעדים, שער מנשה וכדו') או לוועדות סל שיקום.
3. שב"ס יפעל להעברת אינפורמציה נדרשת מהגורמים השונים בקהילה לשב"ס ולהיפך, במטרה לאפשר שמירה על רצף טיפולי ובחינת יעילותם של המענים שניתנו לאורך זמן.
4. רש"א תפעל לאיתור מסגרות שיקומיות בקהילה לאוכלוסיית טעוני הפיקוח ותבחן הקמתה של מסגרת שיקומית באמצעות גורמי רווחה בקהילה בדומה לבית סוהר מג"ן וכן תבחן מסגרות טיפוליות שיקומיות לאסירים טעוני פיקוח שביצעו עבירות מין.

5. יועץ רש"א ילווה אסיר טעון פיקוח במהלך הוועדות השונות המתקיימות בעניינו.
6. יועץ רש"א יכין תכנית שיקום מותאמת ליכולותיו וצרכיו של האסיר במסגרת המשפחה והקהילה ויסייע בהשתלבות הדרגתית וקלה יותר בחיי הקהילה.

פרק י' – הפיקוח האלקטרוני

כללי:

התוכנית לפיקוח אלקטרוני הינה חלופת מעצר או מאסר במדינת ישראל. נוכח היותה חלופת מאסר מתקיימים ממשקי עבודה בין היחידה לתיאום ופיקוח אלקטרוני בשב"ס ולרש"א בנוגע לאסירים המשוחררים על תנאי ממאסר, בשלושה מישורים: כניסה לתכנית פיקוח אלקטרוני, טיפול באסיר במהלך תקופת הפיקוח וסיום פיקוח.

המטרה:

להסדיר את ממשקי העבודה בין היחידה לתיאום ופיקוח אלקטרוני בשב"ס (להלן היחידה) ובין רש"א.

השיטה

ממשקי עבודה שעה שאסיר נכנס לפיקוח:

1. תהליך שחרור האסיר לפיקוח אלקטרוני נעשה כדלקמן:
 - א. החלטת ועדת שחרורים שלא לשחרר על תנאי.
 - ב. הליך יזום מטעם רש"א הכולל גיבוש המלצה ותוכנית טיפולית ובדיקת התאמה מעשית לפיקוח אלקטרוני.
 - ג. אישור ועדת שחרורים.
2. על רכזי פיקוח אלקטרוני של רש"א להמציא לוועדת שחרורים מסמכים עדכניים לצורך שחרור אסיר לפיקוח אלקטרוני, לרבות אישור תקינות קו מחברת "בזק" וכן את תוכנית השיקום העונה על צרכי האסיר, כולל "חלונות" פיקוח רש"א מתבצע הן על תוכנית השיקום והן על עמידה בתנאי הפיקוח האלקטרוני.
3. שב"ס יוודא העברת דיווחים מידי בוקר באמצעות החברה המפקחת למפקח הארצי מטעם רש"א (וזאת בגין אסירים שהתקבלו ביממה שחלפה), כולל דיווחים על הפרות בפיקוח אלקטרוני.

ממשקי עבודה שעה שהאסיר נמצא תחת פיקוח:

1. רכזי הפיקוח אלקטרוני של רש"א יעבירו ליחידה כל החלטה בדבר "חלון"/ שינוי בתוכנית השחרור.
2. בקשה לדוחות הפרה לגבי התנהלות אסיר תועבר מטעם רכזי פיקוח אלקטרוני של רש"א ליחידה, כאשר מענה יינתן תוך פרק זמן של עד 48 שעות.
3. דיווחים אודות הפרות של אסירים בשוטף יועברו מידי בוקר מטעם החברה המפקחת למפקח הארצי מטעם רש"א בגין הפרות של היממה שחלפה.

4. רכזי הפיקוח האלקטרוני של רש"א יטפלו בהפרות האסירים ובהתאמה להעביר עדכון ליחידה וכן במידת הצורך להגיש פניות מתאימות לועדת שחרורים.
5. כל פנייה אשר רש"א מעבירה בעניינו של מפקח לועדת שחרורים יש להעביר עם העתק ליחידה.
6. על רש"א לטפל באסירים תחת פיקוח המעתיקים את מקום הפיקוח ללא החלטת ועדת שחרורים.

ממשקי עבודה שעה שהאסיר מסיים פיקוח:

1. על רכזי פיקוח אלקטרוני רש"א להעביר עדכון בדבר סיום פיקוח ליחידה.

פרק י"א – השתלמויות, פורומים וימי עיון

כללי:

לשב"ס ולרשות השיקום האסיר מכנה משותף ומשמעותי בכל הקשור לטיפול באוכלוסייה עבריינית. עולמות התוכן ותחומי העיסוק אליהם נחשף המטפל בתהליכי האבחון, הטיפול והשיקום זהים וכך גם ההתמודדות והכלים המקצועיים הנדרשים. לאור זאת נדרש ללמדם בשני הארגונים ויש במהלך זה לאפשר פיתוח מומחיות למטפלים בתחום.

למידה משותפת עשויה להביא להגברת שתוף הפעולה ברמה הפורמאלית והלא פורמאלית ולתרום לשיח המקצועי בין שני הארגונים ולהלימה בדרכי ההתערבות. לאור זאת שיתוף הפעולה בין שני הארגונים אמור להיעשות באופן נקודתי, מתוכנן מראש תוך כדי הכרה בצרכים ובאפשרויות הדומות והשונות של שני הארגונים גם יחד.

המטרה:

הסדרת נושא ההשתלמויות המשותפות הפורומים המשותפים וימי העיון הנדרשים לארגונים השונים לצורך השגת המטרה המשותפת.

השיטה:

- א. עם תחילת תהליך בניית תכנית העבודה השנתית בתחום ההכשרות, ההדרכות וההשתלמויות בשב"ס יתקיים מהלך תכנוני משותף לשב"ס ולרש"א ובמהלכו ייבחנו הצרכים המשותפים בתחומים אלו.
- ב. שב"ס ורש"א יקימו הדרכות, הכשרות והשתלמויות משותפות כולל ימי עיון ופורומים מקצועיים בתחומים הבאים:

1. עברייני מין, אלימות במשפחה, טעוני פיקוח, מתמכרים ועוד.
2. קיומם של כנסים מקצועיים משותפים בתחום הקרימינולוגיה ומדעי ההתנהגות הנוגעים לנושאים ייחודיים כגון קשישים, אובדנות בקרב אסירים וכיוצ"ב.
3. ימי עיון ארציים בנושאים - עבריינות מין, התמכרויות, אלימות במשפחה, שיקום תורני, טיפול תלוי תרבות-אתיופים, יוצאי חבר העמים, בני מיעוטים וכו'. מתכונת ימי

17

העיון תכלול הרצאה תיאורטית של גורם חוץ והצגת מודל התערבות של שב"ס ורש"א.

פרק י"ב' – מחקר

כללי

שב"ס והרשות לשיקום האסיר רואים חשיבות גבוהה בפיתוח תחום המחקר, כמסייע בקביעת אסטרטגיה ארגונית, וככלי עזר להערכת ולליווי תוכניות קיימות. ייעודן של יחידות המחקר בשני הגופים הוא לספק בידי מקבלי החלטות בדרגים השונים חומרים וכלים שיאפשרו להם לקבל החלטות על בסיס ידע אמפירי והכרת הפרקטיקות הנהוגות בעולם וכן לעודד את כלל הארגון לבסס את הפרקטיקה על ידע.

מרבית תוכניות השיקום אשר מפעילה הרשות לשיקום האסיר מהוות תוכניות המשך לאלו המתקיימות בשב"ס. מכאן, שבדיקת אפקטיביות הטיפול יכולה וצריכה להתקיים בשני הרבדים – הן במהלך המאסר והן לאחריו. באופן כללי ניתן לומר כי מחקרים אשר בוצעו באחד מן הגופים ללא עירוב הגוף השני - ובהיותו רלוונטי לתחום הנחקר, הם בעלי מסקנות חלקיות בלבד ותוקף חלש. לפיכך, ניכר כי שיתוף הפעולה הנו מתבקש והכרחי. זאת ועוד, אוכלוסיית המחקר הזוהה והידע התיאורטי המשותף מהווים בסיס לשיתוף פעולה בתחום המחקר ולהעברת נתונים בין שני הגופים.

מטרה:

הסדרת ממשקי העבודה בתחום המחקר ליצירת שיתוף פעולה בין שב"ס לבין רש"א

השיטה:

1. שב"ס ורש"א יקיימו ועדת היגוי משותפת שמטרתה ייזום וביצוע מחקרים רלוונטיים לשני הגופים.
2. בכל מחקר רלוונטי המתקיים באחד מן הגופים, תיבחן אפשרות שיתוף הארגון האחר וצירופו לצוות המחקר.
3. רמ"ח מחקר שב"ס וראש תחום מחקר רש"א יעבירו ביניהם ידע ומחקרים העשויים לעורר עניין בקרב הגוף השני.
4. רמ"ח מחקר בשב"ס וראש תחום מחקר רש"א ישמשו חברים קבועים בוועדות המחקר של שני הגופים.
5. שני הגופים ישתפו פעולה בארגון כנסים אקדמיים וייקחו חלק פעיל בכנסים המתקיימים מעת לעת בשני הארגונים.
6. רש"א ושב"ס יעבירו ביניהן נתונים לצרכי מחקר ויאפשרו גישה לבסיסי הנתונים באישורן של ועדות המחקר ובכפוף לסייגים אתיים ומשפטיים של שני הארגונים.
7. על שני הגופים להקצות תקציב לטובת מחקר משותף.
8. באחריות רש"א לפעול להקמת תשתית מחשובית לצורך תקשורת אינטראקטיבית.

18

פרק י"ג – מחשוב

מבוא

מערכת המידע של שב"ס מהווה את הבסיס לעבודת רש"א. שב"ס יוכל להיעזר במידע המגיע מרש"א בעיקר בתחום משפחת האסיר ומידע על עמידתו או אי עמידתו של האסיר המשוחרר בתנאי רישונו. שב"ס ורש"א יפעלו לקדם העברת מידע, בקרתו, איכותו ושלמות העברתו הדדית בין הארגונים, תוך הידוק שיתוף הפעולה בין הגופים.

יעדים ומטרות

- ✓ יישום ממשקי מידע בין רש"א ושב"ס (ולחיפד).
- ✓ ניהול משובים שיאפשרו את בחינת המידע המתקבל בכדי לוודא שלמותו.

תהליכי עבודה

מצב קיים

שב"ס מעביר לרש"א 2 דוחות באמצעות ממשקים:

- א. אסירים פעילים לרש"א.
- ב. אסירים משוחררים ע"פ ישובים.

תכנון לעתיד

- א. רש"א מתעתדת להקים מערכת מחשוב, שתאגד את כלל פעילויות הארגון בתחום השיקום.
- ב. מערכת רש"א תתבסס על נתוני אסירים המגיעים משב"ס ואלו מהווים ליבת המידע הארגוני ברש"א
- ג. הישויות המרכזיות לשיתוף והעברת המידע בהן, הן:
 1. **תיק אסיר** – פרטים כלליים.
 2. **תיק סוציאלי** – דו"ח אינטגרטיבי הכולל התייחסות לכל התהליכים שעבר האסיר במהלך שהייתו בבית הסוהר והנחוצים להמשך הטיפול בו ולשמירת הרצף הטיפולי.
 3. **השכלה/חינוך** – כל השכלה שרכש האסיר וכל השתתפות בתכנית חינוך קהילתי מרגע כניסתו למאסר ועד שחרורו.
 4. **תעסוקה** – אילו הכשרות מקצועיות עבר ורכש בזמן מאסרו.
 5. **דת** – מידע אודות שילובו באגף דתי, במדרשה, השתתפות בתכניות טיפול משולבות לחינוך ולטו"ש, רכישת מקצוע במסגרת התעסוקה ומידע נוסף העשוי לתרום לתהליך השיקום ולשימור הרצף הטיפולי לאחר השחרור.
 6. **תיק רפואי** – לאחר ויתור סודיות של האסיר אצל רש"א, העברת תמצית התיק הרפואי באמצעות אחראי מרפאה ביחידה (מחלות מדבקות, צורך בתרופות, מסוגלות תעסוקתית, בריאות נפש (בר השגחה, פוגע בעצמו)).
 7. **תיק מנהלי** – התנהגות ואירועים מיוחדים בחיי האסיר בכלא.

8. **ועדות מיוחדות** – אלמ"ב, וג"ע, חו"ד מב"ן וועדה להכנת תוכניות שיקום.
9. **קבלת מידע על משפחת האסיר** (דו כיווני) תמיכה, אירועים חריגים, קשר משפחתי ועוד.
10. **תוכנית שיקום** – רש"א תעביר לשב"ס את התוכנית השיקומית שהוכנה לאסיר או לחילופין באם אינו מתאים או אינו זקוק לתוכנית שיקומית.
11. **מידע שוטף אסיר ברישיון** – רש"א תעדכן בהתאם להחלטות ועדות השחרורים לגבי מצבו של האסיר המשוחרר.
12. **תוכנית שיקום לאסיר שחזר (רצדביסט) (מרש"א)** - הפר את תנאיו, או נאסר בגין עבירה אחרת או הופקע רישיונו.
13. **רשימת עובדים** - רש"א תעביר לשב"ס רשימת עובדים הזקוקים לאישורי כניסה לכלא לצורך פישוט נושא קבלת האישורים.

רש"א ושב"ס ידרשו לשתף ביניהן את טבלאות הזיהוי בין הארגונים, הכוללת את המידעים הבאים :

1. יחידות שב"ס/רש"א
2. מחוזות
3. אגפים
4. אסירים (פרטים, עבירות קודמות ושחרור מוקדם)
5. תחומי שיקום
6. רשימת עובדי רש"א ונציגיהם
7. לאחר בניית מערכת מחשוב רש"א תוכן תוכנית עבודה לצורך יישום.

בברכה :
ד"ר יוסי גובר, עו"ד, גנ"מ
ראש מחלקת חטו"ש